

Uzasadnienie do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia 2025 r.
w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych
dla obszaru Natura 2000 Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101)

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, biorąc pod uwagę cele ochrony obszaru. Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101) zatwierdzono *Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (2011/64/UE)*, a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotu ochrony wymienionego w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, tj.:

- 91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe, oraz wymienionego w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej tj.:
- 1220 żółw błotny *Emys orbicularis*.

Obszar wyznaczono jako specjalny obszar ochrony siedlisk Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101) *rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101) (Dz. U. poz. 2188)*.

Obszar Natura 2000 Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101) położony jest w województwie dolnośląskim, na terenie gminy Twardogóra, pomiędzy miejscowościami Twardogóra, Goszcz, Królewska Wola i Gola Wielka, na skraju rozległego kompleksu leśnego. Obejmuje dolinę bezimiennego potoku (wraz ze źródliskowymi dopływami), piaszczyste skarpy tworzące brzegi jego doliny oraz kilka założonych w dolinie potoku stawów rybnych wielkości ok. 0,5 ha. Wzdłuż koryta ciekłu wykształcone są zbiorowiska łąkowe. Leśne Stawki koło Goszcza to jedyne miejsce reintrodukcji żółwia błotnego *Emys orbicularis* na Dolnym Śląsku. Fauna ssaków ujętych w II Załączniku Dyrektywy Siedliskowej reprezentowana jest przez wydrę *Lutra lutra*, a motyli przez czerwonończyka nieparka *Lycanea dispar*.

Projekt planu zadań ochronnych dla specjalnego obszaru ochrony siedlisk Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101) (zwanego dalej Obszarem) został sporządzony z uwzględnieniem

wymagań określonych w art. 28 ust. 10 *ustawy o ochronie przyrody* oraz zgodnie z zapisami *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000* (Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów *ustawy o ochronie przyrody* i *rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000*.

Prace terenowe obejmowały badania w zakresie fitosocjologii, herpetologii, teriologii oraz entomologii.

W trakcie badań z zakresu teriologii zweryfikowane dane na temat występowania gatunku 1355 wydra *Lutra lutra* na terenie Obszaru. Obszar nie pełni istotnej roli w utrzymaniu populacji wydry. Obszar stanowi część rewiru łowieckiego 1 okresowo 2 osobników wydry. Inne osobniki mogą pojawiać się tu podczas okresu dyspersji. Istniejące w obszarze stawy i ciek są zbyt małe aby całkowicie zaspokoić potrzeby siedliskowe nawet pojedynczego osobnika wydry. Dodatkowo stawy są intensywnie wykorzystywane przez ludzi jako łowisko i miejsce rekreacji, co powoduje płoszenie wydr. Z tego względu postanowiono utrzymać status gatunku jako występującego w obszarze (reprezentatywność D – nieistotna), lecz nie stanowiącego przedmiotu ochrony w Obszarze. Stwierdzono również występowanie gatunku 1337 bóbr europejski *Castor fiber*. Liczebność populacji oszacowano na 1 rodzinę (2-5 osobników). Jest to gatunek pospolity i szeroko rozpowszechniony w Polsce. W obszarze znajduje on dogodne dla siebie siedliska w postaci niewielkiego cieku oraz niewielkich śródleśnych stawów. Z uwagi na niewielką liczebność, gatunek nie został uznany za przedmiot ochrony Obszaru.

W ramach ekspertyzy entomologicznej potwierdzono występowanie gatunku 1060 czerwończyk nieparek *Lycanea dispar*. W trakcie badań zaobserwowano kilkanaście kęp szczawiu lancetowatego, rozmieszczonych wzdłuż brzegu stawku, na których obserwowano żerujące gąsienice, jaja i puste osłonki jajowe. Z uwagi na niewielki rozmiar stanowiska gatunku postanowiono utrzymać obecny statut gatunku jako występujący w Obszarze, lecz nie stanowiący przedmiotu ochrony (reprezentatywność D – nieistotny). Stanowisko w Obszarze stanowić może uzupełnienie luki w rozmieszczeniu czerwończyka nieparka w sieci Natura 2000 pomiędzy doliną Baryczy od północy, a ostojami w okolicach Oleśnicy od południa.

W trakcie badań herpetologicznych nie potwierdzono występowania płazów: zarówno 1166 traszki grzebieniastej *Triturus cristatus*, jak i 1188 kumaka nizinnego *Bombina bombina*. Typowe siedliska dla tych gatunków znajdują się poza Obszarem.

Badania z zakresu gadów potwierdziły występowanie 1220 żółwia błotnego w Obszarze.

W trakcie badań z zakresu fitosocjologii potwierdzono występowanie siedliska 91E0* stanowiący przedmioty ochrony Obszaru. Nie potwierdzono natomiast występowania siedliska 6430 ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*). Brzegi cieków porośnięte były lasami łęgowymi, a jedynie w rejonie stawów roślinnością szuwarową. Nie odnotowano obecności diagnostycznych zbiorowisk roślinnych. W takich warunkach brak jest możliwości występowania ziołorośli zaliczanych do siedliska przyrodniczego 6430 – dna dolin rzecznych są wąskie, w całości zajęte przez zbiorowiska łęgowe, które od zewnątrz kontaktują się z innymi fitocenoząmi leśnymi o charakterze zastępczym (głównie nasadzenia sosnowe zajmujące siedlisko potencjalne kwaśnych buczyn). W trakcie inwentaryzacji stwierdzono, że siedlisko 91E0* na terenie Obszaru występuje na powierzchni 9,61 ha, dlatego planowana jest korekta powierzchni siedliska w Standardowym Formularzu Danych Obszaru (SDF) z obecnej powierzchni 11,19 ha. Zmiana powierzchni nie wiąże się z ubytkiem siedliska w Obszarze, a wynika jedynie z przeprowadzenia dokładniej weryfikacji jego zasięgu w Obszarze.

Do głównych zagrożeń zidentyfikowanych dla siedliska 91E0* łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe należą: odnawianie lasu po wycince niezgodnie z typem siedliska, występowanie gatunków inwazyjnych: niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens parviflora*, czarernchy amerykańskiej *Prunus serotina*, nawłoci późnej *Solidago gigantea*, problematycznych gatunków rodzimych – znaczny udział jeżyn *Rubus sp.*, występowanie dużych ilości odpadów oraz zaburzenia w stosunkach wodnych. Nie zaplanowano działań związanych z usuwaniem gatunków obcych z uwagi na fakt, iż realizacja działań nie przyniesie efektów. Brak jest skutecznych metod usuwania niecierpka drobnokwiatowego. W przypadku nawłoci i czarernchy amerykańskiej usuwanie gatunków będzie nieefektywne z uwagi na fakt, iż gatunki te są obecne w sąsiednich wydzieleniach i z uwagi na ich szeroki stopień rozprzestrzeniania, będą wciąż przenikać do siedliska.

W przypadku 1220 żółwia błotnego najbardziej istotne zagrożenia związane są ze zmniejszeniem i utratą cech siedliska i zmniejszeniem spójności siedlisk gatunku oraz występowaniem obcych gatunków inwazyjnych (żółw czerwonolicy i żółtolicy).

Cele działań ochronnych zostały sformułowane zgodnie z ogólną zasadą przybliżania obszaru do stanu „przyrodniczo optymalnego”, przy uwzględnieniu aktualnego stanu wiedzy na temat przedmiotów ochrony, istniejących uwarunkowań społecznych oraz panujących ograniczeń. Cele działań ochronnych odwołują się bezpośrednio do parametrów i wskaźników stanu ochrony z przewodnika metodycznego Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wskazując na potrzebę

utrzymania lub poprawy ocen parametrów i wskaźników dla siedlisk przyrodniczych i gatunków.

W przypadku siedliska przyrodniczego 91E0* określone cele działań ochronnych dotyczą poprawy parametru stan siedliska z oceny złej (U2) i osiągnięcia niezadowalającej oceny stanu zachowania (U1).

Dla gatunku 1220 żółw błotny określone cele działań ochronnych dotyczą poprawy parametru stanu populacji z oceny niezadowalającej (U1) do oceny właściwej (FV) oraz utrzymania właściwej oceny parametru stan siedliska.

Działania ochronne, które pozwolą osiągnąć ww. cele dla siedliska 91E0*, związane są z pozostawianiem wywrotów i złomów oraz martwych drzew stojących, pozostawianiem drzew dziuplastych i próchniejących oraz pozostawieniem drzewostanu bez wskazań gospodarczych do naturalnego rozpadu lub ekstensywne użytkowanie gospodarcze.

Działania ochronne pozwalające osiągnąć cele ochrony dla żółwia błotnego związane są z zabezpieczaniem gniazd żółwi w okresie rozrodu, aby chronić je przed drapieżnikami, takimi jak lisy, szopy czy kruki, zachowaniem obecnej piaszczystej nawierzchni dróg leśnych, montażem szlabanów na wjeździe do lasu oraz umieszczeniem pni nad lustrem wody w zbiornikach wodnych, co umożliwi żółwiom wygrzewanie się na suchym lądzie i utrzymanie odpowiedniej temperatury ciała.

Zaplanowano również monitoring stanu zachowania siedlisk i gatunków, którego zasady oparto na metodyce opracowanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w Obszarze.

Z uwagi na fakt, że obowiązujące dokumenty planistyczne nie zawierają wskazań, które mogłyby wpływać negatywnie na przedmioty ochrony Obszaru, nie było konieczności zawarcia w zarządzeniu ustanawiającym przedmiotowy plan zadań ochronnych wskazań do zmian w dokumentach planistycznych niezbędnych do utrzymania bądź odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony został wyznaczony Obszar.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się zorganizowane przez Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska we Wrocławiu spotkanie informacyjne dotyczące projektu nr POIS.02.04.00-00-0193/16 pn. „*Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000*” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu

Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, przedstawienie zakresu działań w ramach projektu oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu będzie współpracowała w trakcie realizacji projektu.

W dniu 21 października 2019 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.17.2019.AH z dnia 18 października 2019 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów planów zadań ochronnych dla 23 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Leśne Stawki koło Goszcza). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Miasta i Gminy Twardogóra.

Ze względu na ogłoszony Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo uczestników, RDOŚ we Wrocławiu zrezygnowała z przeprowadzenia I warsztatów Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) dla obszaru Natura 2000 Leśne Stawki koło Goszcza (PLH020101) w formie tradycyjnej. Pierwsze spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się w formie warsztatów korespondencyjnych. Osoby oraz zainteresowane instytucje zostały poinformowane o dostępnych na stronie internetowej RDOŚ we Wrocławiu materiałach dotyczących projektu planu zadań ochronnych oraz o możliwości składania do nich uwag i wniosków w terminie 9 września – 5 października 2020 r. Uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z rolą planu zadań ochronnych oraz trybem jego sporządzania. We wskazanym powyżej terminie nie wpłynęły żadne uwagi i wnioski.

W dniu 8 listopada 2021 r. odbyło się II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy. Warsztaty zostały przeprowadzone w siedzibie Nadleśnictwa Oleśnica Śląska. W jego trakcie zaprezentowane zostały kolejne wyniki badań terenowych przeprowadzonych w latach 2019-2020, na podstawie których opracowane zostały 4 ekspertyzy z poszczególnych dziedzin, tj.: herpetologiczna, fitosocjologiczna, entomologiczna i teriologiczna. Do zaprezentowanych wyników odniósł się Nadleśniczy Nadleśnictwa Oleśnica Śląska z zapytaniem o złą ocenę wskaźników związanych z martwym drewnem dla płatów siedliska 91E0*. Koordynator planu udzielił odpowiedzi, iż ekspert fitosocjolog dokonał ww. oceny zgodnie z metodyką Państwowego Monitoringu Środowiska opracowaną przez Główny Inspektorat Środowiska. Następnie jeden z członków Zespołu Lokalnej Współpracy zwrócił uwagę, iż zaproponowane przez eksperta entomologa terminy koszenia brzegów stawów i poboczy dróg (w celu

zwalczania roślin inwazyjnych zagłuszających rośliny żywicielskie dla 1060 czerwonożyłka nieparka *Lycaena dispar*), tj. między 15 a 30 czerwca i po 15 sierpnia kolidują z okresem kiedy samice żółwi wychodzą ze zbiorników wodnych w celu złożenia jaj oraz wylęgiem młodych. Pani Ekspert entomolog wyjaśniła, że terminy koszenia można pogodzić z ochroną żółwia, przesuwając je na lipiec.

Kolejne uwagi w trakcie spotkania dotyczyły populacji żółwia błotnego i konieczności objęcia populacji żółwia stałym monitoringiem, poznanie jej struktury wiekowej i płciowej oraz miejsc składania jaj przez samice, a także dyspersji żółwia błotnego. Wskazano, iż mając na uwadze zjawisko dyspersji nie można przewidzieć czy liczebność populacji żółwia błotnego utrzyma się w przyszłości na obecnym poziomie. Jeden z członków ZLW zwrócił uwagę, iż w Obszarze nie ma drapieżników (np. lisów czy kruków), które wyspecjalizowałyby się w plądrowaniu gniazd żółwi, jednakże w drapieżnictwo jest potencjalnym zagrożeniem dla populacji żółwia w obszarze. W przypadku poznania miejsc składania jaj oraz stwierdzenia nadmiernej presji drapieżniczej będzie można zapobiec plądrowaniu gniazd poprzez zabezpieczenie ich siatką.

Przez cały okres trwania prac nad projektem planu możliwy był kontakt drogą telefoniczną i elektroniczną z Planistą Regionalnym oraz koordynatorem Planu.

Obwieszczeniem z dnia znak Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) i w związku z art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody.

Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428), uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego